

DE KLEINE ALK

contactorgaan Vogelwerkgroep
Alkmaar en omstreken

verschijnt vier maal per jaar

Redactie

Tom Damm
Miranda Zutt-van der Made

Vaste medewerkers

Wilbert Kerkhof
Harm Niesen
Erwin van Saane
Wim Schols
Wim Bart Stoop
Pierre van der Wielen

Vormgeving

Peter van Brandwijk (072) 515 84 96

Beeldredactie

Jan Stok (072) 511 65 20

Redactieadres

Tom Damm (06) 42 12 26 10
tomdamm@zonnet.nl

Verspreiding

Lotty Faber (072) 533 54 50
Connie Wubbels (072) 515 05 61

Bestuur

Voorzitter
Paul de Jong (072) 564 40 29
sabina.paul@upcmail.nl)
Secretaris
Maarten Platteeuw, (072) 561 73 94
maartenplatteeuw@hotmail.nl
Kotterstraat 40, 1826 CE Alkmaar
Penningmeester, ledenadministratie
Auke Burrie (072) 572 96 94
Acacialaan 1, 1702 ST Heerhugowaard
aburrie@hotmail.com
Lid
Cees de Haan (072) 533 73 37

Voorplaat: kleine alk, Frits-Jan Maas

IJsvogelwerkgroep

contactpersoon Rutger Polder,
1815JK232@hetnet.nl,
(072) 511 99 39

Roofvogelwerkgroep

contactpersoon Dook Vlugt,
d.vlugt@quicknet.nl,
(072) 589 77 78

Lid worden

Het lidmaatschap van onze vereniging bedraagt slechts € 15,00 per jaar. Hiervoor ontvangt u viermaal per jaar ons blad De Kleine Alk en bent u van harte welkom op de door ons georganiseerde activiteiten, waaronder lezingen en excursies. Als welkomstgeschenk ontvangt u tevens het boek 'Alkmaar heeft vleugels' (t.w.v. € 9,95).

Lid wordt u door € 15,00 over te maken op Gironummer NL17 INGB 0002 1973 46 t.n.v. VVWG Alkmaar e.o. en door tevens een mail te sturen naar Auke Burrie, aburrie@hotmail.com, met uw naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres.

Ook adreswijzigingen kunt u doorgeven aan Auke.

in dit nummer

pagina 3

▼Voorwoord

Paul de Jong

pagina 4

▼Zand over het basalt: ook de Paarse strandloper is de klos

Ruud Costers

pagina 10

▼Excursie Texel 20 september 2014

Dirk van der Made

pagina 13

▼Euro Birdwatch 2014 in Bergen aan Zee

Dook Vlugt

pagina 16

▼Birdwatch

Elbert Gonggrijp

▼*Communicatie & Actualiteiten*

▼Van het bestuur

Het Bestuur

pagina 20

▼Hondsbosche en Pettemer Zeewering

Harm Niesen

pagina 21

▼Raadselvogel van Wim

Wim Schols

pagina 22

▼Lezingen

Harm Niesen

pagina 25

▼Excursienieuws

Erwin van Saane

pagina 27

▼Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie 2015

Besturen IVN-NKL, KNNV, VWG

▼Waarnemingen augustus t/m oktober 2014

Pierre van der Wielen

pagina 30

▼Ogrut 38: Boekelermeer met het ei in de wilgen

Wim Bart Stoop

Kopijsluitingsdatum nr. 1: 1 februari 2015

Voorwoord

Afgelopen week (tweede helft oktober) hebben we de eerste echte najaarsstorm gehad. De westenwind beukte met windkracht 8/9 op de kust en bracht daarmee meerdere zeevogels dicht bij de kust. Ik heb begrepen dat donderdag de 23e oktober meerdere leuke soorten voor de kust bracht zoals verschillende (pijl)stormvogels, verschillende jagers, Kleine alken, etc. Zaterdag 25 oktober kon ik zelf weer een paar uur over zee kijken bij zeetrektpost Camperduin. Deze keer geen storm, maar een westenwind

Spreeuw, ook in Alkmaar veel minder aanwezig

Foto: Harm Niesen

kracht twee met een zonnetje.

De pijlen kwamen niet langs, maar wel een paar jagers, een Rosse franjepoot, een Zwartkopmeeuw en veel Rotganzen. De ganzen vlogen vaak ver weg op zee, maar door het oplichten van hun witte kont waren ze toch goed te traceren. Mooiste van de telling waren de vele Spreeuwen tot ver op zee, in 3,5 uur tijd zo'n 38.000 stuks.

De Spreeuw is vaak een ondergewaardeerde vogel, een saai zwart vogeltje dat hard schreeuwt en je auto onderpoept. Wat mij betreft is dit een behoorlijke misvatting, de Spreeuw is zeer kleurrijk. Bekijk het verenkled van een volwassen Spreeuw maar eens heel goed, vooral in het zonnetje zie

je vele kleuren zoals groen, paars en wit. En als je het hebt over de zang van een Spreeuw, dan heb je het over een breed vocabulaire (is een goede imitator) en lange zangbeurten. De zang zelf is niet zo heel bijzonder. Het mooiste zijn de samenscholingen in het najaar: tegen de avond verzamelen de Spreeuwen zich nabij hun slaapplaatsen en kunnen dan de mooiste figuren maken in de lucht. In het najaar ben ik regelmatig te vinden op landtrektpost Bergen aan Zee. Ook daar komen in oktober en begin november vaak duizenden Spreeuwen voorbij. Sommige groepen kunnen wel tot meer dan 10.000 stuks groot zijn. Hoe mooi is het wanneer deze massa aan vogels om de duinen heen krult, vliegend richting het zuiden. Indrukwekkend!

Hierbij wil ik nogmaals een nadrukkelijke oproep doen aan u als lid van de vogelwerkgroep om ons als bestuur, maar ook onze werkgroepen te helpen op momenten dat we wat meer handen nodig hebben. Af en toe wordt er een oproep gedaan tijdens een van de lezingen of in de nieuwsbrief (Gevleugeld Nieuws) voor inzet voor de vogelwerkgroep.

Schroom niet en meld je aan, ook al ben je een minder ervaren vogelaar. Ik kan u verzekeren dat het een zeer leuke ervaring is om mensen enthousiast te krijgen voor vogels terwijl ze tot voor kort nog niet eens wisten wat een Spreeuw was.

Paul de Jong, voorzitter Vogelwerkgroep Alkmaar e.o.

Zand over het basalt: ook de Paarse strandloper is de klos

Zandsuppletie voor de Hondsbossche Zeewering

In 2014 wordt door sleephopperzuigers 35 miljoen kuub zand voor de Hondsbossche en Pettemer Zeewering (HBPZ) aangevoerd. Dan ligt er 70 miljard kilo extra zand met een oppervlakte van 400 hectare voor dit eens zo machtige dijklichaam. In de loop van 2015 krijgt een nieuw duinlandschap gestalte. De voorstanders van de zandsuppletie zijn politici, projectontwikkelaars, baggeraars en ondernemers. Inwoners betwijfelen of deze ingrijpende operatie wel noodzakelijk is voor de kustveiligheid. Natuurbeschermers maken zich zorgen over de gevolgen voor flora en fauna. De motivaties bij de negatieve besluiten van de rechterlijke macht over de aangespannen procedures komen weinig geloofwaardig over. Met het onder het zand verdwijnen van de 38 strekdammen verliezen meerdere vogelsoorten een belangrijk foerageergebied. In vrijwel alle afleveringen van

Aankondiging zandsuppletie, 29 december 2013.

Foto: Ruud Costers

De Kleine Alk vanaf 2012 krijgen de ontwikkelingen rond HBPZ ruime aandacht. De nadelige gevolgen voor Steenloper en Zilvermeeuw zijn in andere tijdschriften reeds uitgebreid beschreven. Nelly van Brederode toont aan dat HBPZ voor de Steenloper

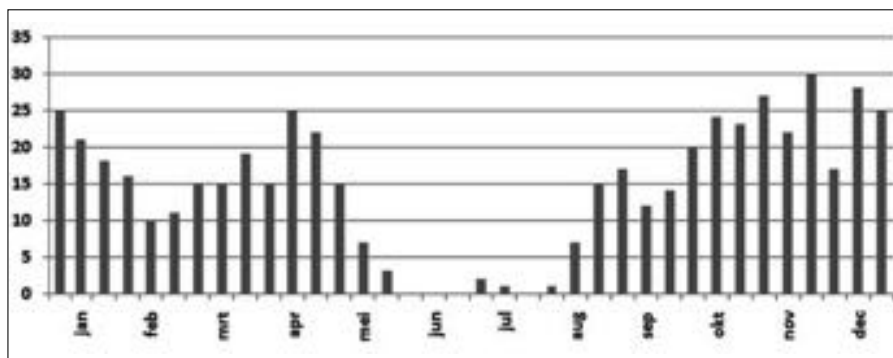
Sleehopperzuigers in actie, 16 april 2014.

Foto: Ruud Costers

van internationaal belang is en Kees Camphuysen concludeert een ecologisch drama voor de Texelse Zilvermeeuwen. In dit artikel komen de gevolgen voor de presentie van de Paarse strandloper aan de beurt. Hierin vergelijk ik mijn verzamelde waarnemingen met de mij bekende literatuurgegevens.

De Paarse strandloper

Anders dan zijn Nederlandse naam doet vermoeden lijkt de Paarse strandloper (*Calidris maritima*) alleen paars bij een bepaalde lichtval. Toch is hij eenvoudig te herkennen, zijnde de enige kleine donkere strandloper met okergele snavelbasis en poten. Dit 64 gram wegende vogeltje zoekt zijn voedsel op rotsen dichtbij de waterlijn van zoute wateren. In ons land zijn kunstmatige stenige bodems als pieren en basaltdijken een volwaardig alternatief. Daar vindt hij kleine kreeftachtigen, mossels, slakken en insecten die zich in zeewier ophouden. In 1997 wordt de populatie als stabiel beschouwd en maken naar schatting 50.500 stuks gebruik van de Oost-Atlantische trekbaan. Sinds 2002 wordt de populatiegrootte geschat op tussen de 50.000 en 100.000 exemplaren in de periode 1980-2003, maar is het onbekend of die stabiel is. Met slechts zeven locaties kent de Paarse strandloper de meest beperkte verspreiding van alle Nederlandse vogelsoorten met Vlieland als de belangrijkste locatie. In Noord-Holland zijn de Helderse Zeewering, HBPZ en de IJmuider zeepieren de drie bekende bolwerken. Vanaf 2015 zijn dat er dus nog maar twee.

Figuur 1. Jaarpatroon van Paarse strandloper per decade in 1981-2013, gebaseerd op 522 waarneemdagen.

Aantallen en trend

Tot aan het einde van de vorige eeuw verblijven maximaal 500 Paarse strandlopers in ons land. Hiermee overschrijdt de soort in 1997 het 1%-criterium dat een in de Ramsar Conventie aanvaarde norm is om het internationale belang van een gebied voor een soort aan te geven. Vanaf 2003 is dit door de verhoogde populatieschatting niet langer het geval.

Tijdens de jaarlijkse Sovon-midwintertellingen medio januari zijn in 1978 411 Paarse strandlopers geteld en vanaf 2004 schommelen de aantallen tussen 166 en 384 stuks.

Foeragerende Paarse strandloper, HBPZ, 19 december 2013.

Foto: Ruud Costers

Sovon concludeert een dalende trend (zie Tabel 1). De oorzaak wordt wel toegeschreven aan een herverdeling van overwinteraars in Noordwest-Europa door de zachtere winters.

Tabel 1. Trend in presentie en aantallen van Paarse strandloper in Nederland tijdens de midwintertellingen in 2004-2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
N	294	280	192	166	384	245	309	172	180	186
Index N	100	95	65	56	131	83	105	59	61	66

Vanaf 1981 heb ik op 543 dagen totaal 2086 Paarse strandlopers op of bij HBPZ genoteerd. Hiervan bevinden zich er 1697 (81%) op HBPZ, 308 (15%) op het Pettemerstrand en 81 (4%) binnendijks. Mijn waarnemingen laten vanaf 2004 vanuit meerdere invalshoeken een sterke toename zien. Het aantal dagen met Paarse strandlopers noem ik positieve waarnemingsdagen (PWD). Tabel 2 laat een verdubbeling zien in 2009-2013 ten opzichte van 2004-2008. Bij het aantal individuen (N) klimt de indexwaarde tot (bijna) 1500. Het aantal individuen per PWD geeft een ruime verzesvoudiging. Deze trendbepalingen zijn gebaseerd op alle waarnemingen zonder correctiemogelijkheid op mijn waarnemingsinspanning, hoewel deze mij vanaf 2004 redelijk constant lijkt.

Gelukkig beschik ik over een dataset die vrijwel onafhankelijk is van de waarnemingsinspanning en goed te corrigeren is. Vanaf 2004 maak ik jaarrond circa 45 wandelingen van circa drie uur op een vast traject rond Petten en zorgvuldig verdeeld over het jaar. De tabel laat zien dat ook via deze methode de PWD-index verdubbelt, de N-index tot vergelijkbare hoogte stijgt (ruim 1500) en het aantal per PWD zelfs ruim acht keer zo hoog eindigt. Met deze zes trends meen ik voldoende te hebben aangetoond dat de stand van de Paarse strandloper op en rond HBPZ, in tegenstelling tot de landelijke trend, sterk is toegenomen.

Tabel 2. Trend in presentie en aantallen van Paarse strandloper op de HBPZ in 2004-2013.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alle waarnemingen										
PWD	16	9	17	16	14	31	28	36	32	35
Index PWD	100	56	106	100	88	194	175	225	200	219
N	23	19	45	54	90	149	147	209	263	326
Index N	100	83	196	235	391	648	639	909	1143	1417
N per PWD	1,4	2,1	2,6	3,4	6,4	4,8	5,3	5,8	8,2	9,3
Index N per PWD	100	147	184	235	447	334	365	404	572	648
Vast traject										
aantal dagen	40	43	44	39	45	45	45	45	45	45
PWD	12	5	17	9	10	24	23	24	21	22
PWD-gecorrigeerd	30%	12%	39%	23%	22%	53%	51%	53%	47%	49%
Index PWD-gecorr.	100	39	129	77	74	178	170	178	156	163
N	17	14	45	29	70	124	128	159	179	265
Index N	100	82	265	171	412	729	753	935	1053	1559
N per PWD	1,4	2,8	2,6	3,2	7,0	5,2	5,6	6,6	8,5	12,0
Index N per PWD	100	198	187	227	494	365	393	468	602	850

Groepsgrootte en jaarpatroon

Grote groepen zijn vastgesteld op 20 maart 1976 op de IJmuider Zuidpier met 180 stuks en op 10 januari 1988 bij Den Helder met 207 stuks. Buiten Noord-Holland zijn vermeldenswaard 220 stuks op 14 april 2008 rond de haven van Scheveningen en 200 stuks in maart 1984 in De Banken, een met De Putten vergelijkbaar moerasterrein bij 's-Gravenzande nabij de Noorderdam van Hoek van Holland.

Op HBPZ zijn mijn grootste aantallen 32 stuks over de 5,4 kilometer lange zee-wering op 6 maart 2014, 30 stuks over een lengte van één kilometer op 16 januari 2014 en 30 stuks over 4,5 kilometer op 7 februari 2013. Mijn grootste aantal op één strekdam is 26 stuks op 19 januari 2014. Behalve een incidenteel overzomerend exemplaar ontbreekt de soort in de maanden juni en juli. Mijn enige waarnemingen tussen 26 mei en 3 augustus dateren van 12 juli 1985, 10 juli 1988 en 8 juli 1990 met telkens één foeragerend exemplaar. De figuur toont het jaarpatroon per decade op basis van 522 waarnemingsdagen in de periode 1981-2013: overwintering van eind augustus tot begin mei, vertrek tussen midden en eind mei, vrijwel afwezig van begin juni tot begin augustus en aankomst midden augustus.

Op het strand gaat het om 87 waarnemingsdagen met 308 individuen. In vrijwel alle gevallen zijn de Paarse strandlopers te vinden op de eerste strekdam ten noorden van HBPZ. Opvallend zijn de foeragerende aantallen op deze strekdam in de winter 2012/2013 met 13, 19, 12, 17 en 19 stuks op 5 november, 2, 4 en 12 januari en 6 februari. Navraag bij de aannemer leert dat als gevolg van de zandsuppletie voor HBPZ ook de 10 strekdammen op het strand tussen Petten en Sint-Maartenszee onder het zand zullen verdwijnen. Binnendijks heb ik de soort alleen in De Putten waargenomen. Over 22

Paarse strandlopers langs de HBPZ.

Foto: Jan Stok

waarnemingsdagen kom ik tot een totaal van 81 stuks. Mijn grootste groepen zie ik er tijdens de regendagen 9 januari 2013 en 6 november 2013 met 23 en 11 rustende vogels.

Gedrag

Paarse strandlopers kunnen zich vrij bewegen tussen de aanwezige meeuwen en Scholeksters. Veelal houden zij zich op in groepen foeragerende of rustende Steenlopers waarin zich soms ook Kanoeten, Bonte strandlopers en Drieteenstrandlopers bevinden. Bij een windkracht vanaf zeven Beaufort blijven meestal alleen de Paarse strandlopers op HBPZ achter. Bij zuidwesterstormen klitten zij vaak samen op de luwere noordpunt waar deze in een ronding overgaat in het Pettemerstrand. Op de zeevering zie je ze dan ook schuilend achter een losgeslagen basaltblok of een aangespoelde balk. Dan laten zij zich door een mens tot op twee meter benaderen zonder op te vliegen. Zijn vertrouwdheid laat zich verklaren met de geringe kans dat hij in zijn broedgebied een vijandig mens ontmoet. In zijn overwinteringsgebied valt hij alleen op bij spiedende vogelaars. In samengestelde groepen met Steenlopers houdt hij de grotere vluchtgrens van de Steenloper aan.

Hoe winterhard de soort is blijkt uit de ongewijzigde presentie zonder sterfte tijdens vorstperiodes. Onder 9640 dode zee- en kustvogels die tussen 1988 en 2014 op het acht kilometer lange traject tussen Camperduin en Sint Maartenszee zijn geregistreerd bevindt zich geen enkele Paarse strandloper! Overigens niet echt verwonderlijk als je bedenkt dat de soort in Zuidwest-Groenland bij 20 graden vorst kan overwinteren met dank aan de warme golfstroom die zorgt dat de zee niet dichtvriest. Hoe sterk de soort is blijkt ook uit de hoge te bereiken leeftijd. Een in Zweden geringde vogel is teruggevangen op een leeftijd van 20 jaar en 9 maanden.

Ten slotte

Hoewel veel minder dan voor Steenloper, Zilvermeeuw en Paarse strandloper pakt de zandsuppletie ook nadelig uit voor soorten als Witbuikrotgans, Kanoet, (IJslandse) Tureluur, Zilverplevier en Regenwulp. En dan noem ik alleen nog maar de vogelsoorten. Is deze 250 miljoen euro verslindende operatie echt noodzakelijk voor de kustveiligheid of gaat het toch vooral om economisch gewin? Hoe het ook zij, de flora en fauna op de strekdammen delven het onderspit. Wat zullen we onze fiere Paarse strandloper missen!

Samenvatting

Nederland is voor de Paarse strandloper niet langer van internationale betekenis. Vanaf 2000 is de trend in de presentie in ons land stabiel tot afnemend. HBPZ laat echter een toename zien. Met de HBPZ verdwijnt een van de slechts zeven locaties. De klap van de zandsuppletie zal zwaar aankomen voor een van de meest karakteristieke vogels van de Hondsbossche en Pettemer Zeewering.

Literatuur

- Brederode Nelly van 2008. *De Hondsbossche Zeewering een bedreigd bolwerk voor Steenlopers*. Limosa 81(2): 62-67.
- Camphuysen Kees Rob Dekker & Arnold Gronert 2012. *Zilvermeeuwen op strandhoofden langs duin en dijk. Een verguisde vogelsoort in een bedreigd habitat*. Tussen Duin & Dijk 11(1): 4-7.
- Delany S, D Scott, T Dodman, & D Stroud 2009. *An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia*. Wetlands International, Wageningen, The Netherlands. Op wpe.wetlands.org/view/641, bezocht op 10 november.
- Kam Jan van de, Bruno Ens, Theunis Piersma & Leo Zwarts 1999. *Ecologische Atlas van de Nederlandse Wadvogels*. Haarlem, Schuyt & Co / Vogelbescherming.
- Rose PM & DA Scott 1997. *Waterfowl population estimates. Second edition*. Wetlands International Publication 44. Wageningen.
- Sovon 2002-2013. *Watervogels in Nederland 2000/2001-2011/2012*. Rapporten.
- Stroud DA, NC Davidson, R West, DA Scott, L Haanstra, O Thorup, B Ganter and S Delany (compilers) on behalf of the International Wader Study Group 2002. *Status of migratory wader populations in Africa and Western Eurasia in the 1990s*. Op wpe.wetlands.org/view/641, bezocht op 10 november.
- Zutt-van der Made Miranda 2012. *Hondsbossche en Pettemer Zeewering*. De Kleine Alk 30(2): 31.
- Zutt-van der Made Miranda & Nelly van Brederode 2014. *Gevolgen van zandsuppletie aan de HPZ: afname aantallen Steenlopers en sterfte*. De Kleine Alk 32(2): 5-7.

Ruud Costers, Europaboulevard 212, 1825 SN Alkmaar, ruudcosters@hetnet.nl

Excursie Texel 20 september 2014

Een grijze nevel hing boven onze stad. Mijn overpeinzing ging dan ook over de gedachte dat het nog wel eens een mistig dagje kon worden. Toch had zich bij het vertrekpunt al een groot aantal deelnemers verzameld. Negentien zelfs en op de twintigste werd gewacht. De eenentwintigste zou zich in Den Helder bij ons voegen. Toen de beoogde vertrektijd van 7.15 uur overschreden werd en gezegd werd “Er moet er nog één komen”, ontlokte dat bij mij de kreet ‘tijd is tijd’. “Het is wel je dochter hoor, waar wij op wachten” merkte Mart subtiel op. Ik begreep direct, dat ik met mijn opmerking op het terrein van familieconflicten kwam. Het doemscenario van het programma ‘Het familiediner’ verscheen mij voor de ogen en het besef dat je met zo’n opmerking mooi de mist in kunt gaan. Dat deden wij dan ook toen Miranda gearriveerd was. In de mist naar de Koedijker vlotbrug waar een herindeling van de auto’s plaatsvond. Met zes auto’s vervolgden wij onze mistige weg. Bij de veerboot visten wij onze 21e deelnemer op en staken over naar het in nevelen gehulde Texel. Daar deelde onze excursieleider Marco Witte mee dat ons eerste doel het Reddingbotenhuis bij De Cocksdorp was. De mist was duidelijk minder, maar niet zodanig, dat toen wij langs het vliegveld reden, er al vliegactiviteiten waren.

Bij het botenhuis aangekomen een hoopvol teken, want er stonden enkele telescopen opgesteld. Er was dan ook volop activiteit van *Kneuen*, *Ringmus*, *Vink*, *Zwartkop*, *Heggenmus*, *Tjiftjaf*, *Witte kwikstaart*, *Roodborsttapuit*, *Goudplevier*, *Kievit* en met als hoogtepunt de voor allen goed zichtbare *Bonte vliegenvanger* en *Gekraagde roodstaart*. De *Grote bonte specht* was toen al weggevlogen. Voor wij verder gingen nog een korte blik op het watertje in de Robberjagerpolder. Het werd een enkele *Bergeend*, *Krakeend* en *Meerkoet* met een slinks wegduikende *Dodaars*. Op weg naar de Tuintjes kruisten nog een aantal *Boerenzwaluwen* ons pad. De overvliegende *Sperwer* had meer oog voor de *Holenduif*. De *Fazant* laten wij aan de eilandbewoners over. Het weer was intussen wat opgeknapt en een waterig zonnetje probeerde de mistflarden te verdrijven. We trokken een stuk het terrein in. Tussen het gekras van de *Zwarte kraai* door hoorde Erwin een *Sijsje* en een *Rietgors*. Wij concentreerden ons op de dominantere aanwezige *Zwartkop*, *Pimpel-* en *Koolmees*, *Graspieper* en *Roodborsttapuit*.

De Krim

Het volgende doel van Marco was De Krim. Een vrij onderdeel van natuurgebied De Texelse Duinen. Geen Rus te zien dus onbevreesd betraden wij het terrein. Het werd tijd voor een hapje en een slok. Het zonnetje brak door en al zittende konden wij genieten van de bedrijvigheid van *Winterkoning* en *Tuinfluter*. Ook de *Gekraagde Roodstaart* was hier aanwezig. Terwijl een kleine kudde bleke koeien verder het terrein in trok, liepen wij terug naar de auto’s. De eerste jassen en vesten gingen uit en de mannen met de korte broeken keken vergenoegt omhoog.

De Slufter

Verder naar de Slufter, maar toen wij daar arriveerden hadden twee auto’s de aansluiting gemist en waren zij korte tijd dolende, voor zij zich lekker in het zonnetje bij ons voegden. Het was druk bij het uitkijkpunt, want niet alleen vogelaars, maar ook

Op de uitkijk bij de Slufter.

Foto: Miranda Zutt

deelnemers aan *geocaching* moesten hier een opdracht uitvoeren. Voor ons bestond die uit het scoren van nieuwe soorten. Daaraan geen gebrek en we begonnen met de *Veldleeuwerik* en langs zeilende *Kleine mantelmeeuw*. De *Groenpootruiter*, *Tureluur* en *Bontbekplevier* scharrelden wat langs de waterkant waar de *Wilde eend*, *Smient*, *Wintertaling* en *Pijlstaart* hun rust niet lieten verstoren. Ook niet door de 7 neerdalende *Kleine zilverreigers*. De show werd echter gestolen door het *Smelleken*, die vanaf een vast punt steeds op jacht ging. De temperatuur liep op. De korte-broeken-mannen begonnen kleur op de benen te krijgen en wij drang om verder te gaan.

De Muy, Dijkmanshuizen, 't Horntje en Mokbaai

Het werd De Muy bij Zuid-Eierland. Hier zou zich de *Sperwergrasmus* moeten bevinden. Na 12 *Startaarzen*, *Kneu*, *Fitis* en *Groenling* werd het een juveniele *Grauwe klauwier*. Toch ook heel leuk. De middag vorderde en ook de zon begon het af te laten weten. De jassen hoefden nog niet aan toen wij bij kijkhut de Wilster aankwamen. De *Knobbelzwaan* en *Kuifeend* dobberden in de sloot. Geen Wilster (Goudplevier) te zien. Wel de *Kemphaan*, *Kleine-* en *Bonte strandloper*, *Nijlgans*, *Tapuit* en jagende *Torenvalk*. We verlegden onze aandacht naar de wadkant. Bij het NIOZ-haventje zou een vrouwtje *Koningsieder* rondzwemmen. We hadden het zoekwerk beter uit kunnen besteden aan de rondvliegende *Buizerd*. Onze waarnemingen werden beperkt tot *Eidereend*, *Fuut*, *Steenloper*, *Grote mantelmeeuw* en *Putter*. Na het verleggen van onze zoekactie naar de Rede verderop langs de dijk, was het raak. Kees en Marco gaven het verlossende woord. De mensen die met de 5-uur-boot mee wilden slaakten een zucht van verlichting en vertrokken terwijl de rest naar de Mokbaai ging. Remy attendeerde ons nog

snel op wat *Watersnippen* voor wij instapten. De grijze lucht vanuit het westen had inmiddels een groot deel van het eiland in beslag genomen. Zeedamp!! Snel naar de Mokbaai. *Lepelaar* en *Kleine zilverreiger* waren lichtpuntjes en natuurlijk de score van *Indische gans*, *Wulp*, *Rosse grutto*, *Kanoet*, *Pijlstaart*, *Smient*, *Zilver-* en *Goudplevier*. De

Op zoek naar de Koningseider bij de NIOZ-haven.

Foto: Miranda Zutt

Grauwe gans stond symbool voor de grauwe afsluiting van de dag, maar Marco Witte, onze excursieleider, kan terugzien op een goed geslaagde dag.

Dirk van der Made, Broekerwaard 19, 1824 EP Alkmaar

Euro Birdwatch 2014 in Bergen aan Zee

De internationale vogelteldag de Euro Birdwatch heeft landelijk gezien alle records gebroken. Nog niet eerder werden er zoveel vogels geteld, ruim één miljoen in totaal (1.073.123). Er werden 218 verschillende soorten gezien, ook een nieuw record. De weersomstandigheden waren vandaag ideaal voor de vogeltrek.

In heel Europa gingen dit weekend vogelaars naar buiten om de najaarstrek in kaart te brengen. In ons land coördineerde Vogelbescherming Nederland deze massale vogeltelling, op zo'n 150 plekken in ons land werd geteld. Dit jaar werd de Spreeuw het vaakst gezien, gevolgd door de Vink. Opvallend is het aantal Zanglijsters en Veldleeuweriken. Het is de 19e keer dat Vogelbescherming de Birdwatch in Nederland organiseert.

Telpost Bergen aan Zee, altijd spannend.

Foto: Jan Stok

Hieronder het overzicht van de omstandigheden en resultaten van de telling in Bergen aan Zee zoals dat op www.trektellen.nl staat.

Bergen aan Zee Zaterdag 4 oktober 2014

Alle kopgegevens | Alle details

Telperiode: 7:00 - 12:00

Type telling: alle soorten

Weer (eerste periode): wind ZZO3, bewolking 1/8, zicht 2500m

Tellers (eerste periode): Dook Vlucht (aantekeningen), Jacos Jes, Sander Schagen, Annerieke Osinga, Jeroen van Wetten, Luud Baas, Antoine de Reus, Harry Smit

duiker spec.	1 + 1 r.N	Kleine Mantelmeeuw	80 + 9 r.N	Heggenmus	1
fuut spec	1 r.N	Zilvermeeuw	126 + 64 r.N	Merel	24
Aalscholver	77 + 5 r.N	Grote Mantelmeeuw	7	Kramsvogel	11
Blauwe Reiger*	14 + 2 r.N	Grote Stern	29	Zanglijster	553
Kolgans	1 r.N	Noordse Stern/Visdief	4	Grote Lijster	2
Grauwe Gans	9	Zeekoet	1 r.N	Pimpelmees	4
Nijlgans	2	Holenduif	38	Koolmees	12
Wintertaling	1 r.N	Houtduif	34 + 6 r.N	Gaai	2 + 1 r.N
Wilde Eend	2	Turkse Tortel	4	Kauw	72 + 25 r.N
Eider*	1	Grote Bonte Specht*	1	Zwarte Kraai	12
Zwarte Zee-eend	21 r.N	Boomleeuwerik	3	Spreeuw	17253
Bruine Kiekendief*	1	Veldleeuwerik	159	Ringmus	9

Goudplevier	12	Boerenzwaluw	85	Vink	3093
Kievit	2	Boompieper	1	Keep	1
Watersnip	33 + 6 r.N	Boompieper / Sib. Boomp.*	1	Groenling	4
Houtsnip*	2	Graspieper	1485	Putter	14
Rosse Grutto	1	Oeverpieper	7	Kneu	189 + 2 r.N
Groenpootruiter	1	gele kwikstaart spec.	9	IJsgors	3
Kokmeeuw	639 + 7 r.N	Grote Gele Kwikstaart	1	Rietgors	13
Stormmeeuw	17 + 2 r.N	witte kwikstaart spec.	59 + 1 r.N	Zeehond spec.	1 r.N

Totaal: 24376 exemplaren, 60 soorten, 5:00 uren

Opmerking: Goede weersomstandigheden en veel trek, het is wel een anders geweest tijdens Euro-Birdwatch!!

Om kwart voor zeven blijkt dat er vogels laag over het eerste duin vliegen. Dat is aanleiding om bij de meest zuidelijke strandafgang te gaan staan i.p.v. op het lage duintje, zo'n 80 meter meer zuidelijk, waar de tellers meestal staan. Het bleek een juiste beslissing. Op drie kanten moest de aandacht gericht worden, boven ons, links over het strand en over zee en rechts dichtbij en ver over het duin. Het kwam er deze ochtend in feite op neer dat de schrijver nauwelijks tijd had om zelf te tellen, er moest geschreven worden.

Van 7.00 tot 12.00 uur was de post bezet en we hebben ons niet verveeld. Spreeuw heeft het landelijk gezien het 'beste' gedaan en dat was in Bergen aan Zee ook te zien. Deze soort begon te vliegen vanaf halverwege het eerste uur, zes groepen, 40, 40, 3.000, 10.000, 20 en 2.000 exemplaren. Verder dit uur Vinken en de enige roofvogel deze ochtend, een Bruine kiekendief. Sander had het druk met alle trekvogels, voornamelijk vinken, lijsters en piepers, over land. Met uitzondering van de mogelijke/waarschijnlijke Siberische boompieper waren er geen hele zeldzame soorten te zien of te horen. Niet aangegeven bij de tellers hierboven zijn Lottie Reuver en Annelies Zegers die sfeer kwamen proeven. Dit tweetal maakte de tien belangstellenden compleet.

We hebben voor de telpost Bergen aan Zee niet eerder zo'n goede trekdag gehad. Volgend jaar weer!

Dook Vlucht, d.vlucht@quicknet.nl

BIRDWATCH

Er trekken rimpels over het water. Ik ril ervan. Hoe zou het zijn vogel te zijn. Zou dit een vaststaand beeld? De merel vergeet zijn zang en de zanglijster vliegt over. Het blijft gissen waarnaartoe.

Het is herfst, de lucht wordt koud en er zal nevel komen. De dag wordt korter met de tijd, ik wordt ongedurig, want ik wacht. Ik heb honger, mijn instinct geeft vleugels, ik wil niet verder, maar ik moet.

Ik moest haasten, ik wil blijven. Er zit al zoveel herfst in de lucht. Er is geen tijd. Ik moet vliegen, er zit onrust in mijn lijf. Daar ga ik, ik moet, wat ik ook probeer. Het heeft vleugels –

Elbert Gonggrijp, Heerhugowaard, zondag 5 oktober 2014

Communicatie & Actualiteiten

Van het bestuur

Bedreiging van het Kleimeer

Ten aanzien van de geconstateerde bedreiging van het Kleimeer als gevolg van de plannen voor een *adventure park* vlakbij (in ieder geval ruim binnen gehooraafstand van) het zo kwetsbare rietgebied Kleimeer zijn nog altijd geen concrete nieuwe dingen te melden. Wel hebben inmiddels voorzitter en secretaris een gesprek gevoerd met een landschapsarchitect die in opdracht van het Recreatieschap de belangen van verschillende belanghebbenden in beeld bracht ten aanzien van een nieuw in te richten en als zodanig vervolgens in gebruik te nemen evenemententerrein in het Geestmerambacht aan de noordzijde van de Saskevaart, ten noordwesten van het rietland Kleimeer. Ook hierover hebben we duidelijk naar voren gebracht dat we als VWG geen voorstander zijn van welke verdere aantasting van de rust van het Kleimeer dan ook, vooral in het licht van het feit dat nergens in de omgeving meer sprake is van een rustige bufferzone tussen vogelgebied en recreatiegebied. Vooral geluidsoverlast in het broedseizoen baart ons als risico grote zorgen.

Hondsbosche en Pettemerzeewering

Het zal de meer oplettende mede-VWG'ers niet zijn ontgaan dat we met al onze bezwaren en protesten tegen het 'in het zand leggen' van onze laatste harde zeewering in ieder geval voor de praktijk nog geen deuk in een pakje boter hebben weten te slaan. Het opspuiten van een fikse duinenrij en strand voor de zuidelijke zeewering is al zeer ver gevorderd, zo ver zelfs dat de cynici onder ons al spraken van een landtrektelpost op Camperduin, waar we vroeger een zeetrektelpost bemensten. Voor de Raad van State hebben we op vrijwel alle punten ongelijk gekregen, met uitzondering van het feit dat de vergunninghouder wel iets meer moet doen om het verlies aan foeraargebied voor Scholeksters te compenseren. Een verbazende uitspraak, omdat de hierdoor veel sterker getroffen Steenloper nergens in de uitspraak is genoemd... Evenmin hebben we gelijk gekregen in onze ongerustheid over het verdwijnen of in ieder geval drastisch verminderen van de voor De Putten en Harger- en Pettemerpolder zo belangrijke zoute kwel. Enfin, we strijden verder met het moede hoofd en hopen maar dat de zgn. 'mitigerende maatregelen' veel beter uitwerken dan we eigenlijk verwachten...

Abtskolk & De Putten (inclusief Harger- en Pettemerpolder)

Een delegatie van het bestuur (secretaris) is samen met Harm Niesen, Nelly van Brederode en Hans Roersma wezen praten met de terreinbeheerder van Natuurmonumenten over een aantal inrichtingsplannen voor het Natura 2000-gebied Abtskolk & De Putten. Een aantal van deze voorgenomen maatregelen wordt wel degelijk door ons onderschreven, vooral waar we verwachten dat er een positieve uit-

Omgeving Abtskolk, Natura 2000-gebied.

Foto: Jan Stok

werking kan optreden (zoals van flexibeler waterpeilbeheer en wellicht eilandjes in De Putten). Wel hebben we nadrukkelijk onze bezorgdheid geuit over het fenomeen dat, nu het gebied een officieel 'natuurgebied' is geworden, de filosofie kennelijk ook is dat het uitgebreid toeristisch ontsloten moet worden voor fietsers en wandelaars in doorgaande routes dwars door de potentieel voor verstoring nogal kwetsbare open gebieden. Dat zijn juist de gebieden waar de aangewezen Natura 2000-soorten als Dwerggans, Kolgans en Smient zich ophouden. Beter kun je daar vanuit de auto van genieten dan door er dwars doorheen te lopen of te fietsen. Heel verontrustend zijn ook de plannen van de Provincie om twee kijkhutten te plaatsen en een trekpunt over de vaart. Ook hebben we gewezen op het hooguit zeer beperkte nut van afplaggen voor behoud of herstel van brakke vegetaties. We zijn gehoord, maar zijn er niet zeer gerust op of er ook met onze ideeën serieus rekening gehouden zal worden.

Namens de VWG is een Zienswijze op het ontwerp-beheerplan voor het gebied ingediend. Hiervan hebben we een bewijs van ontvangst gehad, maar nog geen nota van antwoord.

Meeuwen in de stad

Op 15 oktober jl. heeft Kees Camphuysen, de 'meeuwendocctor', voor de VWG een verhaal gehouden over Zilver- en Kleine mantelmeeuwen, waarbij o.a. ook de shift van beide meeuwensoorten als oorspronkelijk typische kust- en zeevogels naar stads- en platelandsvogels aan de orde kwam. Bert de Haan had namens de VWG ook een aantal

leden van het College van B&W van Alkmaar uitgenodigd met het idee deze verstokte 'meeuwenhatters' ook eens kennis te laten maken met een andere kant van het verhaal. Zoals, helaas, was te verwachten, schitterden deze lieden weer door afwezigheid. Waar zullen we op gaan stemmen, 19 november a.s.?

De kinderoptocht op 8 oktober in Alkmaar stond in het teken van de Kinderboekenweek. Ook de jeugd heeft de heisa rond de meeuwen opgemerkt.

Foto: Jan Vrouwe

Het nazoeken van de Flora- en faunawet-ontheffing op grond waarvan onze gemeente (evenals Haarlem en Leiden) de meeuwen nu op diverse plaatsen bestrijdt door rapen en spoelen van de eieren, het opzettelijk verstoren van de volwassen vogels en hier en daar zelfs het schieten op vogels heeft opgeleverd dat de ontheffing alleen verleend is onder (o.a.) de voorwaarden dat een deskundig ecooloog/ornitholoog meekijkt met de handelingen, de eerste resultaten van het onderzoek (broedseizoen 2014) gerapporteerd worden aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland vóór februari 2015 en dat de staat van instandhouding van de betreffende soorten meeuwen (ook lokaal) niet in gevaar komt. Vanuit de VWG zullen we navraag doen naar de naleving van met name deze voorschriften, temeer omdat eveneens staat aangegeven dat de ontheffing bij het niet naleven van de voorschriften ingetrokken zal kunnen worden. De bodemprocedure tegen de meeuwenbestrijding in Alkmaar staat (voorlopig) gepland op 12 januari ('s middags) in Amsterdam. Leden die hierbij aanwezig willen zijn en op de hoogte van de datum/tijdstip willen worden gehouden kunnen dit aangeven door een mail te sturen naar Miranda Zutt (zuttmade@quicknet.nl).

Deelname Euro Birdwatch

Op 4 oktober jl. heeft de jaarlijkse Euro Birdwatch plaatsgevonden, dit keer toevallig-gerwijs samenvallend met Werelddierendag... Voor de eerste keer in de geschiedenis van de VWG is er door onze club op maar liefst drie trektelposten in dit evenement geparticipeerd! Bergen aan Zee werd bemenst door Dook Vlucht en Sander Schagen, Geestmerambacht door Tom Damm en Camperduin door Nick van der Ham en Maarten Platteeuw. De resultaten zijn in te zien via www.trektellen.nl.

Vorderingen uitwerken stadsvogelinventarisatie

Harry Smit heeft al een enorme slag gemaakt met het uitwerken en uitschrijven van de dit voorjaar door ons allemaal uitgevoerde stadsvogelinventarisatie. Aanvullingen worden dit najaar en deze winter nog gedaan door Tom Damm (vervaardigen kaartjes, redactieslag en het verzorgen van een presentatie op de Noord-Hollandse Natuurdag van Landschap Noord-Holland op 22 november a.s.) en door Maarten Platteeuw (tekstaanvullingen en redactieslag). Ook moeten we nog achter financiering aan.

Telescoop

Dhr. Klein Sprokkelhorst uit Oudorp heeft zijn telescoop aan de Vogelwerkgroep geschonken. Het bestuur gaat in overleg wat we met de telescoop gaan doen. Mogelijkheden zijn om hem te gebruiken op excursies (dan moet er een statief bij worden gekocht/gezocht, wie gaat hem beheren?) of schenken aan een jeugdvogelclub. Dhr. Klein Sprokkelhout heeft namelijk ook aangegeven dat hij het leuk zou vinden als jeugdleden ermee aan de slag konden en die hebben wij niet.

Promotie

Tijdens de 'Week van de vogels', een samenwerking tussen Vogelbescherming Nederland en tuincentra, heeft de Vogelwerkgroep op 1 november een kraam bemand bij Intratuin Heerhugowaard. In de nieuwsbrief van het tuincentrum was aangegeven

dat klanten er terecht konden met vragen over vogels en wij konden meteen onze vereniging promoten. Tevens konden we bakjes met roodborstjesvoer weggeven en daarvoor raak je wat sneller met mensen in gesprek. Op zondag stonden onze 'collega's' van de IVN Vogelwerkgroep Heerhugowaard daar. Iedereen die heeft meegeholpen hartelijk bedankt!

Het Bestuur

Hondsbossche en Pettemerzeewering

Sinds januari van dit jaar hebben De Faunabescherming, de Vogelwerkgroep Alkmaar e.o. en de steenloperonderzoekers Nelly van Brederode en Hans Roersma werkelijk alles in het werk gesteld om te voorkomen, dat de Hondsbossche en Pettemerzeewering nog dit jaar geheel onder het zand zouden verdwijnen. Dat is niet gelukt. Ondanks maar liefst vijf zittingen bij de Raad van State en een berg documenten en rapporten mag een uniek ecosysteem onder het zand verdwijnen. De gevolgen zijn zowel onder als boven de zeespiegel en in de achter de dijk gelegen polder versprekkend en desastreus. De meer dan 90 soorten dieren, die in zee leven en afhankelijk zijn van het harde substraat van de dijk, zijn binnenkort geheel verdwenen. Soorten als Slakdolf, Slijmvis, Zeedahlia en Zeeappel zijn volstrekt onbeschermd. De vele meeuwen en steltlopers voor wie de dijk van zeer groot belang is als foerageer- en rustgebied zijn wel beschermd.

Groepje Scholeksters langs de Hondsbossche Zeewering.

Foto: Jan Stok

De provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) staan op het standpunt, dat de duizenden vogels niet of nauwelijks zullen lijden onder het verloren gaan van hun gebied. En sterker nog, de natuur, in de vorm van een grote hoeveelheid zand, zal er straks op vooruit gaan. Wij hebben met rapporten en onderzoeken aangetoond, dat met name voor de Scholekster en voor de Steenloper de gevolgen zeer ernstig zullen zijn. En dat er daarom in ieder geval vóór de aanvang van de werkzaamheden voldoende en functionerende nieuwe voedselgebieden aangelegd dienen te zijn. Dat is ons ook jarenlang door het HHNK toegezegd. Tot ongeveer een jaar geleden werd toegegeven dat die gebieden op z'n vroegst over een paar jaar klaar zouden zijn. De Scholeksters moeten het dan maar twee jaar zonder voedsel doen. Maar ach, zegt de advocaat van het HHNK, ze kunnen toch vliegen... Nee, dat kunnen de Steenlopers die na een non-stop vlucht vanuit Groenland op de Hondsbossche aankomen en de helft van hun gewicht verloren hebben, niet meer. Bovendien zijn de vogels dan op weg naar het *zuiden* en alle maatregelen ter compensatie worden aangelegd ten *noorden* van de Hondsbossche.

Slechts op een miniem puntje kregen we gelijk van de Raad van State: zij is het met ons eens, dat de Scholekster in een slechte staat van instandhouding verkeert en dat er daarom meer en betere beschermingsmaatregelen getroffen moeten worden. Wat dat precies inhoudt, is ons – nog – niet duidelijk. Op alle andere punten werden we in het ongelijk gesteld, overigens net als alle andere bezwaarmakers. Een onafhankelijk en onbevooroordeeld oordeel van de Raad van State? Het lijkt er meer op dat het grote geld weer gewonnen heeft. Steenlopers winnen het niet van BosKalis–Van Oord.

Harm Niesen, hh.niesen@quicknet.nl

De raadselvogel van Wim.

Illustratie: Wim Schols

Lezingen

Woensdagavond 20.00 uur buurthuis “De Eendracht”, Papaverstraat 9 te Alkmaar. De KNNV-lezingen zijn chronologisch verwerkt in de overzichten en herkenbaar aan “[KNNV]”; deze vinden plaats in Wijkcentrum Overdie, Ruusbroechof 97 te Alkmaar. Woensdag 20.00 uur.

Parkeren Bergerhof

Rondom de Eendracht mag tot 20.00 uur alleen geparkeerd worden met een speciale vergunning. Je kan het best parkeren langs de Kruseman van Eltenweg en daar een paar centen in de meter gooien, want een boete is zonde van het geld.

Woensdag 17 december: Jan Stok

Met enige moeite hebben we de volstrekt unieke en inmiddels legendarische Jan Stok kunnen overhalen. Wat we te zien krijgen is een verrassing, en in ieder geval een prettige.

Woensdag 21 januari: Koos Dansen met Landschappen en vogels in en om Arnhem

Natuurbeschermer en fotograaf Koos Dansen neemt ons mee op een denkbeeldige fietstocht van een kilometer of 50 km langs en door zijn favoriete plekjes en stekjes in en om zijn woonplaats Arnhem, waar hij de afgelopen jaren ruim 150 soorten vogels fotografeerde. In feite kun je vrijwel overal in ons land bin-

Appelvink.

Foto: Koos Dansen

Klapekster.

Foto: Koos Dansen

nen wandel- en fietsafstand van huis geweldig van vogels en natuur genieten. Des te meer natuurlijk naarmate de verscheidenheid aan biotopen en landschappen groter is, zoals op de overgang van Veluwe en Betuwe of van zeekust, duinen en polderland.

Arnhem is goed bedeed met bos, heide, landgoederen, rivier met uiterwaarden, de stad en een nieuw nat landschapspark tussen Arnhem en Nijmegen. Zo komen soorten aan bod en in beeld als Klapekster, Grauwe klauwier, Zwarte en Groene specht, Appel- en Goudvink, Gekraagde en Zwarte roodstaart, Koekoek, Blauwborst, Oeverzwaluw, Lepelaar, Visarend, Smelleken en diverse soorten steltlopers en eenden. Ook is er oog voor landschappen, flora en andere fauna.

Koos Dansen was hoofd voorlichting en hoofdredacteur van het beschermersblad van Geldersch Landschap, nu met pensioen en actief lid van de Vogelwerkgroep Arnhem, medewerker van het tijdschrift Natuurfotopassie en co-auteur van het Praktijkboek voor Vogelfotografie.

[KNNV] Woensdag 21 januari: Ron Offermans met Onderwaternatuur in de Zeeuwse delta

Voor veel natuurliefhebbers vormen tropische koraalriffen het een ideaalbeeld van kleur, pracht en soortenrijkdom. Maar ze zijn zo ver weg en lastig bereikbaar dat een bezoek meestal in de fase van dagdromerij blijft steken.

Ron Offermans laat zien dat je niet zover hoeft te reizen om een fantastische onderwaterwereld te zien. Al jaren duikt hij in het Zeeuwse water en heeft zo een

prachtige fotocollectie opgebouwd van ontmoetingen onder het wateroppervlak. Kleurige zeeanemonen, sierlijke kwalletjes, tere zeepaardjes en prachtige inktvissen bevolken de Oosterschelde. Op deze avond duiken we aan de hand van Ron in die meestal voor ons verborgen leefwereld. Een aanrader voor iedereen die van natuur houdt en er iets bij wil leren over de diversiteit van het Hollands koraal.

Woensdag 18 februari: Martijn de Jonge: vogels van eilanden

Martijn de Jonge is een internationaal bekende natuurfotograaf. Hij reist de hele wereld af om de mooiste natuurmomenten vast te leggen. Al eerder was hij bij ons te gast en waren de 'oh's' en 'ah's' niet van de lucht. Deze keer verrast hij ons vast weer met prachtige platen van vogels van eilanden: van Griend tot de Kaap Verden, van Aruba tot Curaçao.

Woensdag 18 maart: Jaarvergadering en Pierre van de Wielen met zeevogels van de Pacific

Om 19.30 uur, een half uur vroeger dan gebruikelijk, starten we met de jaarvergadering.

Buff-bellied monarch.

Foto: Pierre van der Wielen

Na de pauze neemt Pierre ons mee op de prachtige bootreis die hij in 2014 maakte naar de zuidelijke Pacific met bezoeken aan eilanden in Tonga, Fiji en Vanuatu. Er zullen veel zeevogels de revue passeren maar natuurlijk ook verschillende soorten walvissen en dolfijnen. Ook werden er eilanden bezocht waar ook de nodige bijzondere soorten werden gefotografeerd. Heel bijzonder was de herontdekking van een

Kermadec stormvogels met Grote fregatvogel.

Foto: Pierre van der Wielen

soort vliegende hond die al sinds 1926 niet meer was gezien en als waarschijnlijk uitgestorven in de boeken stond!

Harm Niesen, hh.niesen@quicknet.nl, (072) 589 42 19
[KNNV] www.knnv.nl/alkmaar

Excursienieuws

Alle excursies vinden plaats op een zaterdag en duren een hele dag en vertrekken vanaf de parkeerplaats achter station Alkmaar, tenzij anders vermeld.

Zie ook internet: www.vwg-alkmaar.nl, www.knnv.nl/alkmaar en voor andere excursies www.staatsbosbeheer.nl en www.buitencentra.nl.

13 december

Het tweede rondje **Flevopolders** en ook deze keer onder leiding van Rutger Polder. Ook deze keer gaan we op zoek naar de grote aantallen watervogels die op en rond de Oostvaardersplassen overwinteren. Daarnaast maken we diverse wandelingen op zoek naar bosvogels en rietvogels.

Vertrek om 8 uur.

17 januari Friesland

Het gebied tussen Zurich, Oudega en Makkum is in de winter de thuisbasis voor enorme aantallen ganzen en andere watervogels. Daarnaast zijn er nog enkele buitendijkse waarden waar zich ook vaak grote aantallen vogels verzamelen. In een zachte winter veel Kieviten, Goudplevieren en Wolven en in strenge winters duiken er weer

Brandganzen bij Workum.

Foto: Jan Stok

andere soorten op. Ook lukt het vaak wel om een paar roofvogels te vinden. Jan Stok leidt ons hier rond en we vertrekken om 8 uur.

14 februari Noordkop

Het is weer tijd voor ons jaarlijks rondje langs de leukere vogelgebieden in het noordelijke deel van Noord-Holland. De route wordt vaak pas op het laatste moment bepaald, afhankelijk van de waarnemingen van de dagen ervoor. Meestal bezoeken we de Wieringermeer, de havens van Den Oever, het voormalige eiland Wieringen en de diverse gebieden in Den Helder. We verwachten leuke aantallen ganzen en een grote variatie aan kustvogels. We vertrekken om 8 uur onder leiding van Miranda Zutt.

14 maart Amsterdamse Waterleidingduinen

De AWD is een zeer gevarieerd duingebied met naast droog open duin, oud bos, diverse plassen, ook veel stromend water, waardoor het zelfs in strenge winters altijd open water houdt. De plassen trekken Wilde zwanen, zaagbekken en Krooneenden aan en met geluk worden ook soorten als Waterral en Roerdomp gezien. Daarnaast zijn er in het bos ook allerlei leuke vogels te verwachten. Zo zijn Goudvinken hier

vrij algemeen. Als er nog tijd over is zal mogelijk nog een bezoek worden gebracht aan de Zuidpier of de polders rond Spaarndam. Dit alles onder leiding van Tom Damm. We vertrekken om 8 uur.

Volgende datums: 25 april Veluwe, 9 mei Zeeland, 6 juni Zuidlaardermeer e.o.

Het wordt op prijs gesteld als u zich uiterlijk drie dagen voor aanvang van de excursie aanmeldt, zodat tijdig de beschikbaarheid in de auto's kan worden geregeld, zie onder.

Er wordt voor de auto's gerekend met een tarief van 20 cent per kilometer. We raden de bestuurders aan in het bezit te zijn van een inzittendenverzekering.

Erwin van Saane, e.v.saane@versatel.nl of (072) 564 43 25 of (0623) 70 84 61

Uitnodiging

Nieuwjaarsreceptie 2015 van het IVN-NKL & KNNV & VWA

Beste leden van VWG Alkmaar e.o.,

Hierbij nodigen wij, het bestuur van het IVN-NKL & KNNV & VWA, al haar leden van harte uit om op zaterdag 10 januari 2015 samen een toast uit te brengen op het nieuwe jaar!

Locatie: Parnassia. Tijdstip: 15.00 uur tot 17.00 uur.

Namens de besturen hartelijke groet,

Albertien Frans, Secretaris IVN Noord-Kennemerland, www.ivnnkl.net, secretaris@ivnnkl.net

Waarnemingenoverzicht augustus t/m oktober 2014

Gebiedsafkortingen:

HbZ = Hondsbossche Zeewering TB = telpost Bergen aan Zee

NHD = Noord-Hollands Duinreservaat TC = telpost Camperduin

VHP = Verenigde Harger- en Pettemerpolder

Deze periode werden 'slechts' 7.230 waarnemingen ingevoerd; ruim 2.500 minder dan vorige periode. Een beetje raar omdat we qua weer en vogels een best aardige herfst hebben met veel zichtbare trek.

Op zowel 25-8 als 1-9 werd door meerdere waarnemers een niet nader gedetermineerde **Kuhls pijlstormvogel** gezien (zijn er eigenlijk ooit al eens Scopoli's in de Noordzee gezien/gevonden?). Beide waren natuurlijk langs Camperduin. Op 7 dagen tussen 22-9 en 22-10 werden daar tot 8 **Grauwe pijlstormvogels** per dag gezien. Zeldzamer is de **Vale 'pijl'** met op 19-8, 22-9 en 22-10 telkens één exemplaar langs Camperduin. De laatste is wat aan de late kant voor deze typische nazomersoort. Op 20-8 werd op dezelfde plek een extreem vroeg **Stormvogeltje** gezien en op 21-10 werd een **Vaal stormvogeltje** doorgegeven. Beide stormvogeltjes zijn dun gezaaid dit jaar.

Op 14-9 vloog in een groepje **Aalscholvers** een opvallend groot exemplaar mee. Helaas werden geen aanvullende kenmerken gezien/genoteerd om de determinatie van Grote aalscholver te ondersteunen. **Kuifaalscholvers** vlogen op 27-8 langs Camperduin en op 19-10 langs de telpost in het NHD.

Verspreid over de periode werd regelmatig een **Roerdomp** gezien in en nabij de Abtskolk. **Kleine zilverreigers** blijken weer snel uit het dalletje te klimmen na weer eens een zachte winter. Er werden op meerdere plekken leuke groepen gezien: op 10-8

Blauwe reiger met Kleine modderkruiper.

Foto: Koos Dansen

6 bij Koedijk en op 22-10 vlogen er 11 langs Camperduin. Daarnaast werden er op nog eens tien plekken 1 tot 2 vogels gezien. **Purperreigers** deden het ook bijzonder goed. Op 2-8 vlogen er 3 over de telpost in het NHD en 1 over de Abtskolk, op 3-8 zat er 1 bij Koedijk, op 5-8 vielen er 's avonds laat 2 in bij de Bakkersdam en de volgende dag zaten er weer 2 bij Zuid-Scharwoude. In dezelfde periode doken ook de eerste **Zwarte ooievaars** op. De eerste werden op 8-8 gezien; 1 over de Abtskolk en een tweede over Bergen aan Zee. Op 28-9 vlogen er 2 over het NH-Kanaal in Alkmaar.

In de vorige aflevering van deze rubriek had ik het al over de uitbreiding van de **Zwarte ibis** in West Europa. De Kleine Alk was nog niet uit of er doken er 6 op bij Koedijk op 2-8 en de vogels zitten er terwijl ik dit schrijf, 15 november, nog steeds. Maar inmiddels zijn het er 7. Af en toe maken ze korte uitstapjes richting Bergen en de Diepsmeerpolder.

De eerste 7 **Wilde zwanen** vlogen op 19-10 over Camperduin. Op 15 oktober werd in de VHP kort een **Dwerggans** gezien. Op weg naar die andere overwinteringsplek, het Oude Land van Strijen? Daar werden de eerste dwergjes al op 26-9 gezien. De blauw geringde **Ross' ganzen** werden tussen 30-9 en 11-10 in de regio rond De Putten gezien (net als vorig jaar in deze tijd). Op 29 en 30-10 zat een **Witbuikrotgans** in De Putten. Een **Casarca** zat op 26-8 bij Koedijk. Vanaf 25-10 zat het bekende, geringde vrouwtje **Buffelkopeend** weer op het Geestmerambacht. In dezelfde periode (24 t/m 31-10) zat daar ook een **Rosse stekelstaart**.

Erg leuk was de **Vale gier** die op 2-8 over het centrum van Alkmaar vloog en later die dag tot in Zuid-Holland gevolgd kon worden. De avond ervoor was deze vogel boven Schagen gezien en zal dus wel in de regio overnacht hebben. Om nog eens goed duidelijk te maken hoe hard de **Blauwe kiekendief** achteruitgaat: slechts twee waarnemingen in drie maanden terwijl ze toch volop moeten doortrekken nu! Op 31-8 een vrouw in het NHD en op 30-10 1 bij Camperduin. Een **Grauwe 'kiek'** vloog op 14-9 over Bergen. **Visarenden** deden het weer goed met in de periode 18 verschillende waarnemingen. Ook **Smellekens** deden het heel aardig met, met name langs de kust, minimaal 23 vogels met enkele vroege waarnemingen op 6 en 8-8.

Op 2-8 vlogen 's ochtends vroeg 2 **Kraanvogels** over de Abtskolk. Tussen 15-8 en 14-10 werden vijf **Morinelplevieren** gemeld, alle in de duinen tussen Hargen en het NHD. Een **Temmincks strandloper** liep op 1-9 bij Koedijk en op 17-9 zat er 1 in de VHP. Op 3-8 vloog er een **Grauwe franjepoot** langs Camperduin. Op 18-8 zat er 1 in De Putten en op 26-9 verbleef er 1 bij Koedijk. **Rosse franjepoten** werden alleen bij Camperduin gemeld met 2 op 15-10 en op 21 en 25-10 telkens 1.

Er werden dit najaar leuke aantallen **Middelste jagers** gezien met ook regelmatig fraaie adulten met lepels. Ook **Kleinste jagers** werden gezien met op 1-8 een adulte langs de HBZ en op 26-8 1 langs Camperduin. Op 6 en 7-9 verbleef er één in een ongebruikelijk kleed (een 2e kalenderjaar) in De Putten maar die bleek zo verzwakt dat de vogel op de 7e is opgeraapt en later is doodgegaan. De werkzaamheden aan de HBZ trekken niet alleen veel zehonden aan maar ook regelmatig wat meeuwen. Op 1-9 werden 5 **Geelpootmeeuwen** gemeld en ook later zaten er regelmatig enkele. Ook **Pontische meeuwen** wisten de plek te vinden met in de periode acht waarnemingen met tot als maximum 15 exemplaren! Als nog iemand dit soort beesten wil oefenen: nu heb je de gelegenheid. Op 8-8 en 7-9 vloog daar telkens 1 Reuzenster langs.

Op 19-10 vlogen 3 **Kleine alken** langs Camperduin en op 23-10 zat er 1 op zee ter hoogte van de Schoorlse Duinen. Op 16-10 vloog er een **Papegaaiduiker** langs Camperduin.

Velduilen hebben dit jaar op veel locaties in Nederland gebroed met in totaal enkele tientallen paartjes. En ook dit najaar werden er meer gezien dan voorgaande jaren met minimaal zes waarnemingen van 1 tot 2 exx. Deels overvliegend maar ook t.p. in het

opgespoten gebied langs de HBZ. Op 11-9 werd een **Nachtzwaluw** gezien nabij Bergen. Ook **Ijsvogels** lijken na de dip als gevolg van enkele wat strengere winters weer op de weg terug. Er werden maar liefst 92 waarnemingen doorgegeven van minimaal 30 verschillende locaties. Op 25-8 werd in het NHD een **Draaihals** gezien. De volgende dag zat er één bij Camperduin, op 7-9 één in de Schoorlse duinen en de laatste zat op 10-9 bij Aagtdorp.

Op 10, 12 en 26-10 vloog er telkens 1 **Strandleeuwerik** over Camperduin. Er werden tussen 17-9 en 31-10 10 **Grote piepers** doorgegeven. Zoals gebruikelijk vrijwel allemaal over de telposten bij Camperduin en Bergen aan Zee. Tussen 4 en 21-9 werden zeven **Duinpiepers** doorgegeven, vrijwel alle ook weer over de telposten. Er waren drie claims van **Roodkeelpiepers**: op 17-9 over de Schoorlse Duinen, 19-9 NHD en 11-10 1 over Egmond aan Zee. Helaas alle zonder toelichting. Op 23-10 vlogen 12 **Pestvogels** over Aagtdorp. Bijzonder laat was het **Paapje** dat op 30-10 nog in het NHD zat. Het gebied rond de Bakkersdam/Abtskolk staat bij veel mensen in NL bekend als dé plek om **Waterrietzangers** mooi te zien. Ook dit jaar werden ze daarin niet teleurgesteld al waren ze zeker niet makkelijk dit jaar. Tussen 1 en 10-8 werd er vrijwel dagelijks minimaal 1 gezien. Op 21-8 zat er 1 in het NHD. Daar zat op 16-8 ook een **Sperwergrasmus** en op 22-8 zat er 1 nabij de parkeerplaats van Hargen. Landelijk was het een bijzonder goed jaar voor **Bladkoninkjes** en ook onze regio pikte er heel wat mee. Tussen 20-9 en 30-10 werden er een stuk of 30 gemeld. Een **Siberische tjiftjaf** zat op 17-10 in het NHD.

Op 31-8 werd een **Buidelmees** gezien in de Abtkolk en op 15-10 zat er 1 bij Koedijk. Eén van de hoogtepunten uit deze periode was de erg fraaie **Daurische klauwier** die

Daurische klauwier, 18-oktober 2014, Wimmenummerduinen.

Foto: Kees Klaij

door Leon Edelaar op 18-10 in de Wimmenummerduinen werd ontdekt. De vogel trok tot en met de 20e veel belangstelling en liet zich vaak mooi zien. Op 29-8 zat een jonge **Grauwe klauwier** in de Schoorlse Duinen en op 27-10 werd daar een **Klapekster** gezien. Op 5-9 vloog een **Ortolaan** over de telpost bij Bergen aan Zee en een **Dwerggors** werd op 26-10 in de Wimmenummerduinen gezien.

Pierre van der Wielen, jocotoco@hotmail.com

38: Boekelermeer met het ei in de wilgen

Het is een gebied waar iedereen zo op het eerste gezicht zijn ei kwijt kan. De ondernemer onderneemt er, de fabrikant fabriceert en tussen de bedrijfsgebouwen door meandert de natuur langs de recycling, gasopslag en een drietal windturbinen. Er zijn wandelpaden waar de Rugstreepadden ongehinderd de ecologische oevers opklauteren. En achter de Stadsboerderij is een tuin met een riant grasland met aan het eind een houten bek met daarachter weer een weiland waar zomers een berg vol klaprozen bloeit. Maar of dat allemaal bij die ene boerderij hoort, weet ik niet. Ik had het Jan Assies moeten vragen toen ik bij hem op bezoek was, geheel volgens afspraak, gemaakt op de Groenmarkt in HAL25, waar hij met een dame plantenzaden aanbood. Nu waren het paddenstoelen die hem bezighielden. Achterin een wasbok tilde hij een vierkant blok op waar een paar hoedjes op steeltjes uitstaken. “Dit kweek ik dus, en hier kun je bouw materiaal en verpakkingsmateriaal van maken. Er wordt mee geëxperimenteerd in Amerika maar ook in Wageningen en in Amsterdam.” Op de verlaten ruimte op de benedenetage had bij mijn vorige bezoek nog een rij banken gestaan maar het was nu leeg. Jan lichtte me bij. “Het NME-centrum is al een tijdje verhuisd naar de Bestevaerstraat en ook Collusie is er niet meer, met uitzondering van de tuinman die ik nog wel eens tussen de planten zie struinen.” Op een speelveldje lagen rubberen slangen waar nog een geschikte toepassing voor moest worden gevonden. Hij legde er een paar opzij en vertelde dat hij daar een hut wilde bouwen van uitsluitend gedroogde en uitgedroogde paddenstoelen. Het zelfgemaakte oventje verderop was pas door een groep vaste bezoekers in gebruik genomen. Tussen de bomen wiegde een klamboe en in het water dreef een vlonder waarmee je naar de overkant kon komen, waar in het hoge grasland een ouderwets metalen molentje stond stil te staan. Maar alles stond in de herfstigheid een beetje dood te gaan, zoals Jan zei. Laag bij de grond stonden nog enkele fris ogende blaadjes en Jan wist me te vertellen wat het was en wat er van het voorjaar van zou komen.

Vlotbrug?

Foto: Wim Bart Stoop

Terug in de boerderij toonde hij een tientallen pagina's tellend document over meeuwen, merendeels bestaand uit geciteerde krantenartikelen en aangevuld met eigen observaties. Zo had hij zelf gezien dat meeuwen waren gaan nestelen in een rij pas geknotte wilgen. Boom aan boom zaten ze, en nog maar nauwelijks waren de eieren gelegd of de snelgroeiende wilgentenen maakten het onmogelijk op het nest te blijven zitten. "De gemeente Alkmaar heeft dus, zonder het zelf te weten, een alternatieve methode ontwikkeld voor het insmeren van eieren. En ook heel wat slimmer dan wat die voormalige Alkmaarse wethouder onlangs in de Tweede Kamer voorstelde, om de meeuwen voortaan maar dood te schieten."

Bij het verlaten van de Boekelermeer vielen de okergele paadjes op die wegzonken in de zachtgroene zoom met verdwaalde rode vlekken. En op de smalle groenstrook langs het fietspad het rijtje wilde Boekeleenden. Mooi hoor, je kunt er je vriendin uit wandelen nemen, daar in de Boekelermeer.